49041 - Sığır, Deve Ve Koyun Gibi Zekât Hayvanlarında, Yıl Boyunca Veya Yılın Çoğunda Otlamadıkça Zekât Yoktur.

Soru

Bende yılın bir kısmında otlayan, bir kısmında ise yemle beslediğim deve ve koyunlar var. Bunlarda zekât gerekir mi, gerekmez mi?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Daha önce (40156) numaralı sorunun cevabında belirtildiği üzere, zekât; *ancak "sâime"* olan, yani **bütün yılı veya yılın çoğunu otlayarak geçiren** hayvanlarda vacip olur.
Eğer hayvan yılın yarısı veya daha fazlasında yemle besleniyorsa, o hayvanda zekât gerekmez.

İbn Kudâme, *el-Muğnî*'de şöyle demiştir:

"İmamımızın (yani Ahmed'in) ve Ebû Hanîfe'nin mezhebine göre, hayvan yılın çoğunu otlakta (sâime) geçiriyorsa zekât gerekir.
İmam Şâfiî ise demiştir ki: Eğer hayvan yılın tamamında sâime değilse onda zekât yoktur; çünkü sâime olmak, zekât için bir şarttır ve bu şart yılın tamamı için geçerli olmalıdır.
Bizim delilimiz ise, hayvanlarda zekâtın vacip olduğuna dair genel nasslardır; ayrıca az miktarda yem yedirme ile 'sâime' ismi ortadan kalkmaz, bu sebeple hadisin kapsamından çıkmaz.
Ayrıca az miktarda yem yedirmek kaçınılmaz bir durumdur; böyle bir şeyin yılın tamamında şart koşulması zekâtın tamamen düşmesine yol açar."
(Özetle nakledildi.)

Yine *el-Mawsû'atu'l-Fiqhiyye* (23/250)'de şöyle denmiştir:

"Çünkü sâime hayvan sahipleri, soğuk ve kar günleri gibi bazı zamanlarda hayvanlarını yemle

beslemek zorunda kalabilirler.”

Şeyhu’l-İslâm İbn Teymiyye’ye, otlak zamanı için deve sahibi birinin ara sıra otlak satın alıp hayvanlarını orada beslemesi hakkında soru sorulmuştur. Şöyle cevap vermiştir:

“Eğer hayvan yılın çoğunu otluyorsa –meselâ üç veya dört ay yem alıyorsa– bu durumda ona zekât vermesi gerekir. Bu, âlimlerin iki görüşünden daha sahih olanıdır.”
(*Mecmû‘u’l-Fetâvâ*, 25/48)

Şeyh İbn Bâz’a –Allah ona rahmet etsin– şöyle sorulmuştur:

“Bir adamda yüz deve var fakat yılın çoğunda onları yemle besliyor. Bu hayvanlarda zekât var mıdır?”

Cevap olarak şöyle demiştir:

“Deve, sığır ve koyun gibi hayvanlar yılın tamamında veya çoğunda sCime değilse, onlarda zekât gerekmez. Çünkü Peygamber s.a.v, bu hayvanlarda zekâtın şartının ‘sâime’ olmasını koşmuştur. Eğer sahibinin hayvanlarını yılın çoğunda veya yarısında yemle beslemesi söz konusu ise zekât gerekmez; ancak ticaret için besleniyorlarsa, bu durumda ticaret malı hükmünde olurlar. Arazi ve arabalar gibi ticarete konu mallarında olduğu üzere, değeri altın veya gümüş nisabına ulaşıyorsa, ticaret zekâtı gerekir.”

Şeyh İbn Useymîn *Zekât Fıkhı (49)*’da şöyle demiştir:

“Yılın yarısını tamamen yemle geçiren hayvanlarda zekât yoktur.
Çünkü hayvan zekâtı ancak sâime olma şartıyla vacip olur.
Sâime, yılın tamamını veya çoğunu Allah’ın yeryüzünde bitirdiği otlarla geçiren hayvandır.
Yılın bir kısmını veya yarısını yemle geçiren hayvanda zekât yoktur, *ancak ticaret içinse* ticaret malı hükmüne girer.
Bu durumda her yıl değeri hesaplanır ve %2,5 (kırkta bir) oranında zekâtı verilir.”

Yine *eş-Şerhu’l-Mumti‘* (6/32)’de şöyle denmiştir:

“Bir kimsenin develeri yılın beş ayını otlayarak, yedi ayını yemle geçirmişse zekât yoktur.

Eğer altı ay otluyor, altı ay yemleniyorsa yine zekât yoktur.

Eğer yılın tamamını otluyorsa zekât vardır.

Eğer yedi ay otlayıp beş ay yemleniyorsa zekât vardır.”

Dâimî Fetva Kurulu şöyle demiştir (9/214):

“Koyunlarda zekâtın vacip olması için, yılın tamamında veya çoğunda sâime olmaları gerekir.”

(Özetlenmiştir)